

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการความมั่นคงทางอาหารเชิงเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนและชุมชน ในพื้นที่อำเภอเมืองและอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์ความมั่นคงทางอาหารเชิงเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนและชุมชน 2) เพื่อประเมินการจัดการความมั่นคงทางอาหารเชิงเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนและชุมชน 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยงหรือความไม่มั่นคงทางอาหารเชิงเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนและชุมชน และ 4) เพื่อหาแนวทางการจัดการความมั่นคงทางอาหารเชิงเศรษฐกิจและสังคมด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยใช้วิธีการศึกษาจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การประชุมกลุ่มย่อยกับแกนนำชุมชน การประชุมระดมความคิดเห็นจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง องค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนในท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อสร้างแนวทางการจัดการความมั่นคงทางอาหาร

ผลการศึกษาพบว่าสถานการณ์ความมั่นคงทางอาหารเชิงเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนและชุมชน คนในพื้นที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่องความมั่นคงทางอาหาร สถานการณ์ด้านอาหารยังมีพอ แต่พื้นที่ทางการผลิตอาหารชุมชนลดลง และชาวบ้านไม่ได้ให้ความสำคัญการผลิตอาหารบริโภค

ผลประเมินการจัดการความมั่นคงทางอาหารเชิงเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนและชุมชนพบว่าชุมชน มีการจัดการค่อนข้างน้อย ในเรื่องการมีอาหารพอเพียง การเข้าถึงอาหาร การใช้ประโยชน์จากอาหาร เสถียรภาพด้านอาหาร และยังพบว่าการจัดการยังไม่เป็นระบบ

ปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยงหรือความไม่มั่นคงทางอาหารเชิงเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนและชุมชนมีหลายปัจจัย การผลิตอาหารไม่ยั่งยืน ทรัพยากรเสื่อมโทรม แหล่งอาหารธรรมชาติสูญหาย บทบาทของบรรษัทค้าอาหารและการเปิดการค้าเสรี การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบริโภคอาหาร ความไม่ปลอดภัยอาหาร ภาวะสูงอายุของเกษตรกร เยาวชนขาดความสนใจเรื่องการเกษตร และการขยายตัวของเมืองใหญ่

แนวทางการจัดการความมั่นคงทางอาหารเชิงเศรษฐกิจและสังคมด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน จะเกี่ยวข้องกับ กลุ่มเกษตรกร การเรียนรู้ของชุมชน การผลิตอาหารทุนของชุมชน กลุ่มแปรรูป ระบบตลาดชุมชน กลุ่มผู้บริโภค ชาวบ้านควรรวมกลุ่มกันทำงาน ชาวบ้านควรมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวทางเศรษฐกิจ

พอเพียง เพื่อให้มีอาหารพอเพียง การเข้าถึงอาหาร การใช้ประโยชน์จากอาหาร เสถียรภาพด้านอาหาร ผู้บริโภคจะได้อาหารปลอดภัย และราคาไม่แพง ทำให้เกิดความมั่นคงทางอาหารทั้งระดับครัวและระดับชุมชน

คำสำคัญ : ความมั่นคงทางอาหาร การจัดการความมั่นคงทางอาหาร

Abstract

This study focuses on the guidelines of management of food security in economic and social conditions for households and communities in Amphoe Muang and Amphoe Sadao in Songkhla province. The purposes of this study is 1) to study the situation of food security, economic and social conditions of families and communities, 2) to evaluate management, food security, economic and social conditions of households and communities, 3) to study the factors that affect the risk of food insecurity on economic and social status of households and communities, and 4) to find ways to manage food security on economic and social participation of communities. The structured interview and group discussions were conducted with local residents, community leaders, and government agencies. In addition, brainstorming was conducted with community participation and relevant government agencies.

The results showed a deficiency for food security in economic and social development of communities and households. There is an absence of knowledge and understanding in the local communities. By this, communities have sufficient food supplies whereas production is on the decrease and do not meet consumption priorities.

The evaluation of management of food security in economic and social conditions for households and communities found that the communities slightly managed in sufficient food, food access, the use of food, and stability of food aspect. Additionally, the management had not been systematic.

Many factors that affect the risk or food insecurity in economic and social conditions for households and communities found; unsustainable of food production, the degradation of resources, inexistent of natural food resources, the roles of food national corporation and the free trade, climate change, the change of lifestyles and consumer behaviors, food insecurity, conditions of elderly farmers, disinterest of adolescence in agriculture and expansion of large cities.

Finally, the guidelines of management of food security in economic and social conditions for households and communities following the process of involvement of the communities are related in agricultures, learning of communities, food production,

funding of communities, the group of food processing and community marketing system. By this, the communities ought to work as a group, and know the new agricultural theory and sufficiency economic guidelines in order to produce sufficient food, accessibility of food and advantage of using food, food stability, security of food for consumers, and inexpensive. These guidelines brought the security of food both household and community level.

Key Words : Food security, Management of food security.